

СИНДИКАТ РАДНИКА У ПРОСВЕТИ
СРБИЈЕ

СРП

БЕОГРАД, Дечанска 14/5; тел/факс: 011/3236-259, 025/420-093
E-mail: sob@beograd.com, sindiso@sbb.rs

СТРАТЕГИЈА ТАЈНА, ШПЕКУЛАЦИЈЕ ЈАВНЕ

Иако су аутори Стратегије развоја образовања у највећој мери окончали посао око овог веома важног документа који треба да уреди образовни систем до **2020.** године и иако је о њему расправљао и Национални просвети савет, па чак и било речи на недавно одржаној Међународној конференцији у организацији Министарства просвете и науке, Стратегија никако да дође до носилаца посла у делатности, вероватно из разлога што је Министарство просвете и у овом случају задржало принцип да посао доврши без великог уплитања стручне јавности, запослених и синдиката запослених у просвети, као и образовног дела НВО, ослањајући се на своје ресурсе (првенствено савете и заводе).

Из онога што су наши представници на поменутој Конференцији могли сазнати и из доступних информација, можемо констатовати да је реч о амбициозном плану државе да унапреди образовни систем, а да при том не „одреши кесу“. Другим речима, аутори су предвидели низ иновација и унапређења, али не и начин на који мисле финансирати тако уређен образовни систем. Наиме, са садашњих **3,3%** БДП, колико се издваја за образовање, односно **4,5%**, ако укључимо и део који се финансира са нивоа ЈЛС и средњег нивоа, као и део који се издваја за науку, стићи до минималних **6%** БДП је готово немогућ посао, тим пре што, уз планирани раст БДП, који је више него симболичан и удео просветног буџета у државном буџету, иначе оптерећен и делом који иде за пензионере, немогућа је мисија за било ког „чувара државне касе“ да обезбеди **15,6%** тог буџета само за просвету. Иако се апсолутно слажемо да би проценат издвајања морао бити усклађен са бар оним колики је у земљама Европске уније, дакле на нивоу **6%** од укупног БДП, јасно је да је захтев да се за просвету са садашњих око **104-105** милијарди динара износ повећа на износ од око **180** милијарди динара, најблаже речено нереалан.

Текст Стратегије Министарство просвете и надаље држи у тајности, па иако га досад нису видели ни ректори, ни декани, ни начелници школских управа,... министар је најавио и јавну расправу, односно **5** скупова у великим градовима у Србији, чиме би формално био испуњен захтев да са документом буде упозната јавност и да стручна и друга јавност да своје примедбе. Што се тиче синдиката запослених у просвети, ни они нису имали прилику да виде текст, па самим тиме све што је изношено у јавност има форму шпекулације.

Како ствари стоје, без обзира да ли било или не јавне расправе и ко ће у њој учествовати, овај докуменат ће сачекати нови сазив Српског парламента, што значи да ће Стратегија, у најбољем случају, угледати светлост дана тек на јесен ове године.

Намера предлагача стратегије је растерећење ученика, тако да би основци убудуће имали највише до **25** часова недељно, одељења би требала бити мања, изборних предмета више, а половина малих матураната требала

би да настави школовање у гимназијама. На факултете би се будући бруцоши уписивали без пријемног испита, а предвиђено је и финансирање из повољних државних кредита, као и значајно побољшање услова смештаја и исхране у студентским и ђачким домовима. Убудуће ће домове моћи да отварају и приватници, а студенти са приватних факултета моћи ће да се хране и бораве у државним домовима.

Све ове мере требало би да подигну ниво високообразованих становника Србије, - план је да **38,5%** становништва од **30-35** година стекне неку универзитетску диплому. Тиме би Србија са садашњег стања масовног уписа и минималног окончања студија дошла у ред земаља са високим процентом високо образованих грађана. Стратегијом се жели повећати обухват деце предшколским образовањем и васпитањем и побољшати услови рада у предшколским установама са садашњих **39%** на виши ниво. Стратегијом се жели увести и обавезно средњошколско образовање, спровести инклузија хендикепираних, маргинализованих и сиромашних и смањити одустајање од основног и средњег образовања. Стратегијом би требало створити услове да се деца осећају задовољно у школи, да се настава одвија у једној смени, да им се у наставу рачунају и креативне активности које нису везане за учионицу. Недељно оптерећење би у нижим разредима требало да буде максимално **20**, а у вишим највише до **25**. Очекује се и да ће овим мерама бити смањена сада толико раширена и присутна „бежанија“ из школе која, за сада, остаје без санкције и последица за „побегуље“.

Стратегијом развоја образовања предвиђа се и комбинација школовања путем интернета и/или доласка на класичне часове (за сада није предвиђена потпуна **on line** настава). Једна од новина је и тзв. мајсторско образовање – мајстори у предузећима моћи ће да стекну сертификате и тиме буду квалификовани да могу обучавати ђаке, јер практично располажу са потребним знањима. Предвиђа се могућност стицања тзв. мајсторских писама у најмање **30** заната.

Једна од новина је и плаћање **per capita** (по ученику) која ће бити примењива и у основном и у средњем образовању. Иако се о финансирању по ученику говори одавно и министар и његови сарадници шире оптимизам да увођење ове новине неће имати последице по број извршилаца, ово је једна од оних новина која највише забрињава запослене у сектору којег досад није додирнула рационализација. Можда чак и више него све ове новине које ће наставници, хтели или не, морати и да прихвате. Што се тиче финансирања на универзитетском нивоу, уместо данашњег начина кредитирања који су веома неповољни по првенствено родитеље, студенти ће убудуће моћи добијати кредите субвенционисане од стране државе, које ће враћати тек након што дипломирају и запосле се, а предвиђено је и да буду ослобођени у делу, односно целости у одређеним случајевима враћања тих кредита. Држава има намеру да оснује фонд из кога би помагала студенте у школовању, тако да Стратегија предвиђа да студенти убудуће суделују у плаћању школарине од **5%** до **100%**, односно да држава субвенционише разлику у трошку школарине до пуног износа.

Стратегијом је предвиђено да сваки пети српски студент проведе бар део школовања у иностранству, а да **10%** студената у Србији буду странци. И ово, као и намера државе да ће у многим сегментима бити изједначени студенти државних и приватних факултета изазвала је доста полемика у јавности.

Док очекујемо позив на јавну расправу, подсећамо на неке индикативне бројке у плану државе како да достигне циљ од **38,5%** високообразованих грађана. Требало би да:

- бар **98%** седмогодишњака крене у први разред
- најмање **95%** уписаних положи малу матуру (**93%** од укупне генерације)
- најмање **95%** малих матураната упише неку средњу школу (**88%** од укупне генерације)
- четворогодишње школовање заврши **95%** уписаних (**74%** генерације)
- школовање настави најмање **40%** од оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе (**15%** генерације) и **95%** свршених гимназијалаца (**35%** укупне генерације)
- њих **70%** заврши факултете у року или са једном годином кашњења (**38,5%** од укупне генерације).

Аутори Радне групе за израду Стратегије предвиђају да би овај документ требао оснажити и озаконити концепт доживотног учења који подразумева да је сваки ниво образовања отворен за свакога ко жели да настави своје образовање. Стратешки је принцип и начело да системом финансирања или било којим другим ограничењем нико не сме бити дискриминисан по економској основи, односно да држава мора наћи начина да доброг, а сиромашног ученика и/или студента потпомогне и омогући му да буде успешан. Што се тиче јавне расправе, аутори сматрају да ће она бити окончана до краја априла, а потом стратегија иде Влади на усвајање и након тога пред посланике Народне Скупштине.

Београд, **20.03.2012.** год.

проф. Хани Здравко М. Ковач
генерални секретар СрпС